

TUZLA'DA ANİ VE YAVAŞ ÖLÜMLER

Aydınlık Dergisi, 15 Haziran 2008

Yıldırım Koç

Tuzla tersaneleri, yeni iş cinayetleriyle basının gündemine tekrar geldi. Ancak gözlerden kaçan çok önemli bir başka cinayet serisi daha var: Meslek hastalıklarının yol açtığı ve açacağı yavaş ölümler.

Gemi yapımında kapalı mekanlarda kaynak ve boya işi çoktur. Kaynak işinde kullanılan elektrodların çıkardığı gazların ve boyanın kullanıma ve kuruma sürecinde etrafa yaydığı kimyasalların bir bölümü kanserojendir. Bu gazlar ve kimyasallar hemen öldürmez ve öldürdüğünde de basında yer almaz. Bu zararlı gazların ve kimyasalların etkisi altına giren kişi bir süre sonra çalışma gücünün azaldığını hisseder ve iş yükünün daha az olduğu başka işler arar. Yıllar sonra da kansere yakalandığını duyarsınız. Uzun, acılı ve masraflı bir hastalığın sonunda bu dünyadan ayrılır. Bazı kişiler de, "kaderi kötüyümüş" der.

Ne yazık ki, yazılı ve sözlü basında yalnızca iş kazaları ele alınırken, meslek hastalıkları sorunu gözardı ediliyor. Tuzla tersanelerinde iş cinayetlerinin ani ölüm olarak ortaya çıkan biçimi basına malzeme oluştururken, belki çok daha yaygın olan yavaş ölümlerin farkına bile varılmıyor.

Gemi yapımı emek yoğun bir iştir; bu nedenle de az gelişmiş ülkelere kaydırılmıştır. Tersane sahipleri, uluslararası rekabetin en yoğun olduğu koşullarda karlarını azamileştirmeye çalışmaktadır. Sermayedarlar, kapitalizmin oyun kurallarına göre oynamaktadır. Bu koşullarda, emek yoğun bir sektörde işgücü maliyetlerinin düşük tutulmasının önemi büyüktür. Bu nedenle, üstlenilen gemi yapım işinde taşeron aracılığıyla işçi istihdamı yaygındır.

Hükümet, sermayedarların kar etmesi, Türkiye'nin döviz kazanması ve en kötü koşullarda olsa bile işsizlere iş bulunması amacıyla, Tuzla'daki tersanelerde iş sağlığı ve güvenliği önlemlerinin alınmamasına ses çıkarmamaktadır. Bu konuda mevzuatın önemli boşlukları yoktur. Ancak bu mevzuatın uygulanmasını sağlayacak yönlendirme, eğitim, denetim ve yaptırım eksiktir.

Tersanelerde çalışan işçilerin önemli bir bölümü vasıfsız işçidir. Bu işçilerin çoğunda, bırakın sınıf bilincini, işçilik bilinci bile gelişmemiştir. Bir bölümü ilk kez ücretli olarak çalışmaya başlamaktadır. Bu koşullarda, işsizliğin baskısıyla düşük ücretlerle çalışmayı kabullenmekte ve düşük ücretleri telafi etmek için de uzun sürelerle çalışmaya yönelmektedirler. Ayrıca, son derece kötü koşullarda yaşamakta, dinlenme olanağı bulmadan yeniden işbaşı yapmaktadırlar. İyi beslenememe de eklendiğinde, iş kazaları kaçınılmazdır.

İşçilik hayatına yeni başlayan işçi bile iş kazasını görür ve tepki gösterir. Ancak meslek hastalıklarını kavramak, kadercilikten kurtulup uzun vadeli çözümler aramak çok daha gelişkin bir işçilik bilincini gerektirir. İşsizliğin ardından bulduğu bir işte, kapalı mekanda çalışırken soluduğu gazların yıllar sonra yol açacağı hastalıklara bugünden tepki göstermek, her işçinin harcı değildir.

Tuzla'da yaşananlar basın dikkatini çekiyor; çünkü çok sayıda işçi bir bölgede yoğunlaşmış durumda. Halbuki Türkiye'nin dört bir tarafında küçük Tuzla'lar var. Çalışan işçi sayısı dikkate alındığında, oradaki ölüm oranları da daha düşük değil. Ancak gerek bu ani ölümler, gerek meslek hastalıkları nedeniyle yavaş ölümler, basın gözünden kaçıyor. Bu konuyu basına taşımakta ve sendikamızın da bu konuya daha fazla önem vermesinde büyük yarar var.